

PWYLLGOR CRAFFU ADDYSG AM OES

COFNODION Y CYFARFOD A GYNHALIWYD YN NHŶ PENALLTA, YSTRAD MYNACH
DDYDD MAWRTH, 19 CHWEFROR 2019 AM 5.30PM.

YN BRESENNOL:

Y Cynghorydd D. Havard - Cadeirydd
Y Cynghorydd C. Andrews – Dirprwy Gadeirydd

Cynghorwyr:

P.J. Bevan, A. Farina-Childs, D.T. Hardacre, M.P. James, B. Miles, Mrs T. Parry, J.E. Roberts
a R. Saralis.

P. Marsden (Aelod y Cabinet dros Addysg a Chyflawniad).

Yn ogystal â:

R. Edmunds (Cyfarwyddwr Corfforaethol Addysg a Gwasanaethau Corfforaethol), S. Richards
(Pennaeth Cynllunio a Strategaeth Addysg), S. Mutch (Rheolwr y Blynyddoedd Cynnar) C.
Evans (Swyddog Craffu Dros Dro) a K. Houghton (Swyddog Gwasanaethau'r Pwyllgor).

Hefyd yn Bresennol:

Aelodau Cyfetholedig: Mr D. Davies (Cymdeithas Llywodraethwyr Caerffili) Mr R. Morgan
(Rhiant Lywodraethwr), Mrs P.J. Ireland a Mr M. Western (Cynrychiolydd Archesgobaeth
ROC Caerdydd dros Addysg).

1. YMDDIHEURIADAU AM ABSENOLDEB

Derbyniwyd ymddiheuriadau am absenoldeb gan y Cynghorwyr A. Collis, S. Cook, W. David,
Mrs G.D. Oliver, J. Simmonds a R. Whiting a'r Aelod cyfetholedig Mr M. Barry (Rhiant
Lywodraethwr).

2. DATGANIADAU O DDIDDORDEB

Datganodd y Cynghorydd A. Farina-Child ddi-ddordeb personol a niweidiol yn Eitem 10 –
Cyfalaf Addysg 2019/20. Mae'r manylion wedi'u nodi yn yr eitem benodol.

3. COFNODION – 17EG RHAGFYR 2019

PENDERFYNWYD y byddai cofnodion cyfarfod Arbennig y Pwyllgor Craffu Addysg am
oes a gynhaliwyd ddydd Mawrth yr 17eg Rhagfyr 2018 (cofnod rhif 1-4) yn cael eu
cymeradwyo fel cofnod cywir a chawsant eu llofnodi gan y Cadeirydd.

4. COFNODION – 8FED IONAWR 2019

PENDERFYNWYD y byddai cofnodion cyfarfod y Pwyllgor Craffu Addysg am Oes a gynhaliwyd ddydd Mawrth 8fed Ionawr 2019 (cofnod rhif 1-9) yn cael eu cymeradwyo fel cofnod cywir a chawsant eu llofnodi gan y Cadeirydd.

5. YSTYRIAETH O UNRHYW FATER SY’N CAEL EU CYFEIRIO AT Y PWYLLGOR CRAFFU YN UNOL Â’R WEITHDREFN GALW I MEWN

Ni chafodd unrhyw faterion eu cyfeirio at y Pwyllgor Craffu yn unol â’r weithdrefn galw i mewn.

6. ADRODDIAD AELOD Y CABINET

Tynnodd y Cadeirydd sylw’r Aelodau at adroddiad a oedd wedi’i ddisbarthu’n flaenorol a nodwyd heb sylw. Gofynnwyd i aelodau ddarparu unrhyw adborth yn uniongyrchol i’r Cynghorydd Marsden a diolchodd y Cadeirydd i Aelod y Cabinet am ei hadroddiad.

7. BLAENRAGLEN WAITH Y PWYLLGOR CRAFFU ADDYSG AM OES

Cyflwynodd y Swyddog Craffu Dros Dro yr adroddiad a oedd yn amlinellu Blaenraglen Waith y Pwyllgor Craffu Addysg am Oes o fis Chwefror 2019 i fis Mehefin 2019.

Cynghorwyd yr aelodau, ers i’r adroddiad gael ei gyhoeddi, bu nifer o newidiadau arfaethedig i’r Rhaglen i’w hystyried ganddynt. Mae swyddogion wedi gofyn i Ffedereiddio Ysgolion gael ei ohirio o’r cyfarfod ar 2il Ebrill 2019 i’r cyfarfod ar 21ain Mai 2019 er mwyn i ymgynghoriadau gael eu cwblhau gydag ysgolion. Gofynnwyd hefyd i’r drafodaeth ar Gategoreiddio Ysgolion symud i’r cyfarfod ar 2il Ebrill.

Gofynnwyd i’r aelodau ystyried y Blaenraglen Waith a’r newidiadau arfaethedig a gwneud unrhyw ddiwygiadau neu gynnig unrhyw eitemau ychwanegol i’w cynnwys mewn cyfarfodydd yn y dyfodol and make any amendments or propose any additional items to be included for future meetings.

Diolchodd y Cadeirydd i’r Swyddog Craffu Dros Dro am gyflwyno’r Blaenraglen Waith a dywedodd y byddai sylwadau’n cael eu croesawu gan yr Aelodau.

Gofynnodd Aelod i adroddiad gael ei gyflwyno a oedd yn nodi’r ddarpariaeth gwasanaeth a fyddai ar gael i gyflawni’r gofyniad Anghenion Dysgu Ychwanegol cynyddol a chanlyniad yr adolygiad ADY. Dywedodd Cyfarwyddwr Corfforaethol Addysg a Gwasanaethau Corfforaethol wrth yr Aelodau bod ymgynghoriad byw yn cael ei gynnal gan Lywodraeth Cymru ar y ddeddfwriaeth ADY newydd a bod Cyngor Bwrdeistref Sirol Caerffili wedi cyflwyno eu sylwadau. Ar ôl i’r ymgynghoriad hwn ddod i ben, byddai’n bosibl cyflwyno adroddiad i’r Pwyllgor. Cytunodd yr Aelod i gwrdd â’r Cyfarwyddwr y tu allan i’r cyfarfod er mwyn sicrhau bod yr adroddiad yn cyd-fynd â’r hyn y gofynnwyd amdano.

Yn dilyn ystyriaeth, cynigiwyd ac eiliwyd i gymeradwyo’r argymhelliad yn yr adroddiad a’r newidiadau a gynigiwyd gan y Swyddog. Cytunwyd ar hyn drwy godi dwylo.

PENDERFYNWYD, yn ddarostyngedig i’r newidiadau uchod, i gymeradwyo’r Flaenraglen Waith sydd wedi’i hatodi i’r adroddiad.

8. ADRODDIADAU'R CABINET

Nid oedd unrhyw un o adroddiadau'r Cabinet a oedd wedi'u rhestru ar yr agenda wedi'u galw i mewn i'w trafod yn y cyfarfod.

ADRODDIADAU SWYDDOGION

Ystyriwyd yr adroddiadau canlynol.

9. CYNLLUN STRATEGOL CYMRAEG MEWN ADDYSG – DIWEDDARIAD PERFFORMIAD 2018

Cyflwynwyd yr adroddiad gan Reolwr y Blynyddoedd Cynnar, a oedd yn darparu diweddariad blynyddol i'r Aelodau ar y gwaith a gwblhawyd o dan Gynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg (WESP) yn 2018.

Cyfeiriodd yr Aelodau at gorff yr adroddiad a oedd yn darparu manylion y gwaith a oedd wedi'i gwblhau hyd yma, ynghyd â gwaith parhaus a gwaith yn y dyfodol. Tynnodd sylw'r Aelodau at yr uchafbwyntiau o WESP o 2018, yn benodol nifer o gynigion llwyddiannus ar gyfer prosiectau cyfalaf, taflen a gynhyrchwyd a oedd yn hyrwyddo dwyieithrwydd, cynnydd yn y ddarpariaeth gofal plant cyfrwng Cymraeg, y Rhwydwaith Rhieni a oedd wedi datblygu llyfrau dwyieithog i blant, mwy o gydweithio rhwng Ysgol Gyfun Cwm Rhymni a Choleg y Cymoedd i ddarparu cwricwlwm cyfrwng Cymraeg ehangach. Bu Ysgol Gyfun Cwm Rhymni yn gweithio'n agos gydag ysgolion cynradd sy'n bwydo er mwyn gwella'r ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg i bobl ifanc ag ADY, Menter Iaith yn cyflwyno'r cynllun 'Y Ffordd i Ddwyieithrwydd/Road to Bilingualism' i ysgolion cyfrwng Saesneg a chwblhau'r Arolwg Rhieni.

Diolchodd y Cadeirydd i Reolwr y Blynyddoedd Cynnar am ei hadroddiad a chroesawyd cwestiynau gan yr Aelodau.

Gofynnodd Aelod faint o waith gwerthuso a oedd wedi'i wneud ar y gwaith a gynhaliwyd. Dywedodd Rheolwr y Blynyddoedd Cynnar wrth yr aelodau y byddai proses ymgynghori WESP yn dechrau maes o law, proses a oedd wedi'i hyrwyddo'n rhagweithiol yn y rhanbarth. Bydd hyn yn pennu targedau ar gyfer y dyfodol yng nghyd-destun newid i gynllun 10 mlynedd. Mae'r Fwrdeistref Sirol mewn sefyllfa dda i gyflawni'r targedau hyn oherwydd mae gwaith i'w cyflawni eisoes wedi dechrau.

Nododd yr Aelodau nad oedd yr opsiwn dwyieithog ar gyfer cwrs Iechyd a Gofal Cymdeithasol Lefel 3 yn cael ei gynnal oherwydd y niferoedd isel a gofynnwyd sut y gellir annog cyfranogiad mewn cyfleoedd dysgu dwyieithog. Sicrhaodd Rheolwr y Blynyddoedd Cynnar yr Aelodau bod Coleg y Cymoedd ac Ysgol Gyfun Cwm Rhymni yn parhau i gydweithio i gynnis cyrsiau mwy galwedigaethol ac maent yn ymgysylltu ag ysgolion cyfagos i ddenu dysgwyr.

Mynegodd Aelod bryderon bod perfformiad yng Nghyfnod Allweddol 2 wedi aros yn yr un fan rhwng 2017 a 2018. Dywedodd Rheolwr y Blynyddoedd Cynnar wrth yr Aelodau bod y ffocws wedi bod ar y Cyfnod Sylfaen a bod angen ail-gydbwysu'r sefyllfa yn awr drwy ganolbwyntio ar Gyfnod Allweddol 2, ond bod angen nodi bod cynnydd wedi bod mewn perfformiad ar Lefel 5+.

Trafododd yr Aelodau uchelgeisiau o ran dysgu drwy gyfrwng y Gymraeg mewn ardaloedd difreintiedig ac a allai uchelgeisiau'r Fwrdeistref Sirol gyflawni rhai Llywodraeth Cymru. Ymatebodd Rheolwr y Blynyddoedd Cynnar drwy ddweud bod Llywodraeth Cymru yn awyddus i'r Fwrdeistref Sirol fod mor uchelgeisiol â phosibl, a chanolbwyntio ar lesiant, cefnogi ADY a dewisiadau galwedigaethol. Mae Ysgol Gyfun Cwm Rhymni yn arwain y ffordd ar yr uchelgeisiau hyn felly mae'r Fwrdeistref Sirol mewn sefyllfa dda, fodd bynnag, nid yw'r

her o wireddu'r uchelgeisiau hyn yn cael eu tanamcangyfrif. Yn nhermau lefelau cyfranogi mewn addysg Gymraeg; mae hyn wedi'i ddsbarthu ar draws y Fwrdeistref Sirol, waeth beth yw'r cefndir economaidd a chymdeithasol.

Holodd yr Aelodau am y gwahaniaeth rhwng y rhywiau yn nhermau addysg Gymraeg a faint o gyflogeion yr Awdurdod Lleol oedd yn siaradwyr Cymraeg rhugl neu'n ddysgwyr Cymraeg. Dywedodd Rheolwr y Blynyddoedd Cynnar wrth yr Aelodau bod y Cyngor yn annog dysgwyr Cymraeg ac yn recriwtio siaradwyr Cymraeg. Yn nhermau nifer y cyflogeion sy'n siaradwyr Cymraeg neu'n dysgu Cymraeg, roedd y tîm Cydraddoldeb yn monitro hyn a byddai'n gofyn i e-bost gael ei anfon gyda'r ffigurau hyn at y Pwyllgor.

Cafwyd trafodaeth hir ar gyfleoedd datblygiad proffesiynol i athrawon cyfrwng Cymraeg a Saesneg wrth ddatblygu sgiliau'r Gymraeg gan gynnwys yr hyfforddiant Cynllun Sabothol a'r cyfyngiadau posibl o ran y gyllideb ac adnoddau ar gyfer hyn. Trafododd yr aelodau hefyd recriwtio athrawon sy'n siaradwyr Cymraeg rhugl mewn ysgolion cyfrwng Saesneg ac athrawon ar gyfer ysgolion cyfrwng Cymraeg. Dywedodd Rheolwr y Blynyddoedd Cynnar wrth yr Aelodau bod llawer wedi newid yn y 5-10 mlynedd ddiwethaf yn y ffordd yr oedd y Gymraeg yn cael ei dysgu mewn ysgolion cyfrwng Saesneg a'u bod yn edrych yn benodol ar ddatblygu sgiliau Cymraeg athrawon fel ail iaith yn nhermau darparu hyfforddiant er mwyn cael llai o effeithiau ar adnoddau a chynyddu cyfleoedd i'r eithaf, p'un a yw hynny'n golygu datblygu mwy o opsiynau dysgu ar-lein neu ddefnyddio dulliau eraill. O ran yr effaith ariannol o ddarparu'r hyfforddiant hwn, ni allai roi sylwadau oherwydd mai'r Gwasanaeth Cyflawni Addysg a oedd yn gyfrifol am ddarparu'r math hwn o hyfforddiant, ond byddai'n gofyn i'r Gwasanaeth Cyflawni Addysg gyflwyno'r manylion hyn i'r Pwyllgor drwy e-bost. Dywedodd wrth yr Aelodau ei bod yn anodd recriwtio athrawon i ysgolion cyfrwng Cymraeg a bod gwaith yn cael ei wneud i gefnogi dysgwyr wrth iddynt symud rhwng pob cam o addysg cyfrwng Cymraeg, yn arbennig i addysg ôl-16, lle gellir recriwtio athrawon cyfrwng Cymraeg o bosibl.

Mynegodd un Aelod bryderon y byddai canolbwyntio ar gynyddu addysg cyfrwng Cymraeg yn niweidiol i lefelau cyrhaeddiad addysg cyffredinol. Sicrhaodd Rheolwr y Blynyddoedd Cynnar, er bod darparu darpariaeth Cymraeg mewn ysgolion cyfrwng Saesneg yn ffocws, nid oedd yn disodli ymrwymiad yr Awdurdod i gyflawni safonau cyrhaeddiad addysgol yn gyffredinol. Mae'r Gwasanaeth Cyflawni Addysg yn cefnogi arbenigwyr y Gymraeg ym mhob ysgol ac mae hyn yn gam cynnar tuag at ysgolion dwyieithog yn y dyfodol.

Dywedodd Aelod y dylai'r defnydd o ganolfannau gweithgarwch cyfrwng Cymraeg gael ei annog gan ysgolion cyfrwng Cymraeg a Saesneg.

Yn dilyn ystyriaeth a thrafodaeth, cynigiwyd ac eiliwyd i'r adroddiad gael ei nodi. Cytunwyd ar hyn yn unfrydol drwy godi dwylo.

PENDERFYNWYD y byddai cynnwys yr adroddiad yn cael ei nodi.

10. CYFALAF ADDYSG 2019/20

Datganodd y Cyngorydd A. Farina-Childs ddiddordeb personol a niweidiol fel Llywodraethwr yn Ysgol Gyfun y Coed Duon a bod aelod o'i deulu yn gweithio hefyd yn yr ysgol. Gadawodd yr ystafell pan gyflwynwyd yr adroddiad ac ni chymerodd ran yn y drafodaeth na'r bleidlais.

Cyflwynwyd yr adroddiad gan y Pennaeth Cynllunio a Strategaeth Addysg, a oedd yn hysbysu'r Aelodau ynglŷn â Rhaglen Cyfalaf Addysg 2019/20, cyn iddo gael ei ystyried gan y Cabinet.

Holodd Aelod am y broses dendro i gontractwyr ar waith o dan £10,000 ac a oedd y broses yn un gystadleuol a oedd yn darparu gwerth am arian. Dywedodd y Pennaeth Cynllunio a Strategaeth Addysg bod tendrau yn cael eu cyflwyno drwy'r tîm Cyfleusterau Ysgolion ac y byddai'n gofyn iddynt anfon e-bost at yr Aelod a darparu gwybodaeth am y broses dendro.

Cynigiwyd ac eiliwyd y byddai'r adroddiad yn cael ei nodi. Cymeradwywyd hyn yn unfrydol drwy godi dwylo.

PENDERFYNWYD y byddai cynnwys yr adroddiad yn cael i nodi.

11. ASESIAU SAFONAU BLYNYDDOL LLYWODRAETH CYMRU GWASANAETHAU LLYFRGELLOEDD BWRDEISTREF SIROL CAERFFILI 2017-18

Cyflwynwyd yr adroddiad gan y Pennaeth Cynllunio a Strategaeth Addysg a oedd yn disgrifio i'r Aelodau y cynnydd a wnaed gan Wasanaeth Llyfrgelloedd y Fwrdeistref Sirol i gyflawni 6ed Fframwaith Safonau, Hawliadau Craidd a Dangosyddion Ansoddol Llyfrgelloedd Cyhoeddus Llywodraeth Cymru yn ystod 2017-18.

Dyweddodd wrth yr Aelodau, o'r 12 Hawliad Craidd, roedd y Gwasanaeth Llyfrgelloedd wedi cyflawni 10 ohonynt yn llawn a 2 yn rhannol. Roedd y ddau Hawliad nad oeddent wedi'u cyflawni'n llwyr yn ymwneud â chwmpas Wi-Fi mewn Llyfrgelloedd, mater a oedd eisoes yn destun sylw a'r lefel o staff cymwys mewn Llyfrgelloedd, fodd bynnag dylid nodi mai dim ond dau o'r 22 awdurdod lleol a oedd wedi cyflawni'r dangosydd hwn.

Cyfeiriodd yr Aelodau at Adran 4.5.1 yr adroddiad a oedd yn nodi llwyddiannau'r Gwasanaeth ac Adran 4.5.2 a oedd yn nodi'r meysydd y mae angen eu gwella. Dywedodd y Pennaeth Cynllunio a Strategaeth Addysg wrth yr Aelodau bod canlyniad yr asesiadau yn cael eu hystyried fel rhai llwyddiannus iawn, gyda safonau'r Llyfrgell yn cael eu cynnal i safon uchel er gwaethaf y cyfyngiadau cyllidebol parhaus.

Gofynnodd Aelod sut y gellir cyflawni'r ddau Hawliad Craidd nad oedd y Gwasanaeth Llyfrgelloedd wedi'u cyflawni'n llwyr. Ymatebodd y Pennaeth Cynllunio a Strategaeth Addysg drwy ddweud eu bod wedi mynd i'r afael â'r hawliad Wi-Fi a disgwylir iddo gael ei gyflawni'n llawn yn yr asesiadau nesaf. Mae'r ail Hawliad sy'n gysylltiedig â staff cymwys mewn llyfrgelloedd yn anoddach ei gyflawni a phwysleisiodd eto mai dim ond dau awdurdod o'r 22 a oedd wedi cyflawni hyn yn llawn. Pwysleisiodd i'r aelodau, er mai dim ond yn rhannol y cyflawnwyd y mesur hwn, mae staff llyfrgelloedd wedi'u hyfforddi'n dda ac mae ganddynt lawer i'w gynnig i'r Gwasanaeth.

Trafododd yr Aelodau'n helaeth rôl Llyfrgelloedd yn ymgysylltu ag ysgolion lleol a'u cymunedau lleol. Holwyd pa ddarpariaeth sydd ar gael i ysgolion nad oedd ganddynt fynediad hawdd i lyfrgell a pha ddulliau eraill y gellir eu defnyddio i sicrhau bod gwasanaethau llyfrgelloedd yn hygyrch i bob cymuned. Dywedodd y Pennaeth Cynllunio a Strategaeth Addysg wrth yr Aelodau bod Llyfrgelloedd Cymunedol yn ymgysylltu ag ysgolion a bod Strategaeth Ymgysylltu ag Ysgolion ar waith i frwdfrydu darllenwyr mewn ysgolion. Mae cynllun peilot darllenwyr yn cael ei gynnal yn Ysgol Idris Davies, gyda chysylltiadau i lyfrgelloedd lleol. Mae Llyfrgelloedd hefyd yn elfen hollbwysig yn y Cynllun Gwella Gwasanaeth a fydd yn gobeithio datblygu cysylltiadau cryfach rhwng y Gwasanaeth Llyfrgelloedd ac ysgolion. Yn ogystal, pwysleisiodd yr Aelod Cabinet dros Addysg a Chyflawniad bwysigrwydd brwdfrydu darllenwyr ac ymgysylltu ag anghenion ysgolion a'r cymunedau ac i ystyried dulliau megis cyd-leoli gwasanaethau, gan gynnwys gwasanaethau llyfrgelloedd a chreu hybiau cymunedol mewn llyfrgelloedd presennol neu mewn canolfannau cymunedol.

Diolchodd y Cadeirydd i'r Pennaeth Cynllunio a Strategaeth Addysg am ei hadroddiad ac i'r Aelodau am eu sylwadau. Nodwyd bod y Cadeirydd a'r Pwyllgor yn canmol gwaith gwych Gwasanaeth Llyfrgelloedd Bwrdeistref Sirol Caerffili.

Yn dilyn ystyriaeth a thrafodwyd, penderfynwyd ac eiliwyd bod adroddiad y Swyddog ac Atodiad 2 yn cael eu nodi. Cytunwyd ar hyn yn unfrydol drwy godi dwylo.

PENDERFYNWYD:-

- (i) bod cynnwys adroddiad y Swyddog yn cael ei nodi.
- (ii) Bod Adroddiad perfformiad (Atodiad 2) Grŵp Cyfeirnod Safonol Llyfrgelloedd Cyhoeddus Llywodraeth Cymru a chyflawniad yr Awdurdod o'r 10 Hawliad Craidd yn llawn a 2 yn rhannol, ac 8 Dangosydd Ansawdd yn llawn, 2 yn rhannol sydd â thargedau wedi'u haseinio, yn cael eu nodi.

Daeth y cyfarfod i ben am 18:50pm

Cymeradwywyd fel cofnod cywir ac yn ddarostyngedig i unrhyw ddigwyddiadau neu gywiriadau y cytunwyd arnynt ac a gofnodwyd yng nghofnodion y cyfarfod a gynhaliwyd ar 2il Ebrill 2019 cawsant eu llofnodi gan y Cadeirydd.

CADEIRYDD